

Kestävän kehityksen kriteerien rakenne

- Jatkuvan parantamisen kehä
- Kestävän kehityksen teemat
- Kestävän kehityksen kasvatuksen malli

Suunnittelu

- Arvot
- Lakisääteiset vaatimukset
- Organisaatio ja resurssit
- Kestävän kehityksen ohjelma
- Opetuksen suunnittelu

Toteutus

• Kestävän kehityksen teemat - Teemojen toteuttaminen- Toimintatapojen vakiinnuttaminen- Verkottuminen	• Opetuksen toteutus - Tiedolliset valmiudet- Ajattelun taidot- Toiminnan taidot ja kokemukset- Opetusmenetelmät ja oppimispolku

Seuranta, arviointi ja kehittäminen

- Kestävän kehityksen arviointikäytäntö
- Toiminnan kehittäminen ja raportointi

Kestävän kehityksen teemat

Ekologinen ja taloudellinen kestävyys

- Vastuulliset hankinnat ja kestävä kulutus (myös sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys)
- Jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys
- Energia ja vesi
- Kuljetukset ja liikkuminen
- Koulurakennuksen ja pihaympäristön hoito ja ylläpito
- Ravinto ja terveys (myös sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys)
- Oma teema (ekologinen/taloudellinen kestävyys)

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

- Turvallisuus oppilaitoksessa (myös ekologinen kestävyys: kemikaalien ympäristöturvallisuus)
- Henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvointi
- Kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisy
- Opiskelijahuolto ja muu oppimisen tuki
- Kulttuuriympäristö, tavat ja perinteet
- Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys
- Oma teema (sosiaalinen/kulttuurinen kestävyys)

KEKE-OHJELMA: Oppilaitos valitsee vuosittain taulukosta yhden tai useamman teeman, joihin liittyen se suunnittelee kestävä kehityksen ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet.

SERTIFIINTI: arviointi **yhteensä viiden teeman** osalta, vähintään kaksi ekologisen ja taloudellisen kestävyden teemaa ja kaksi sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyden teemaa, yksi teema voi olla oma teema.

Keke-ohjelman rakentaminen kriteerien tuella

Esimerkki: Henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvointi

1. Nykytilan kartoitus

2. Kehittämistarpeiden tunnistaminen

3. Kestävän kehityksen ohjelma: tavoitteet ja toimenpiteet

4. Teeman toteutus opetuksessa ja arjessa

5. Toimintatapojen vakiinnuttaminen:

6. Tavoitteiden toteutumisen arviointi ja uuden teeman valinta

O
P
I
S
K
E
L
I
J
O
I
D
E
N

O
S
A
L
L
I
S
T
U
M
I
N
E
N

- Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat hyvinvointikyselyn ja oppilaitosympäristön kartoituksen osana opetusta
- Esim. opiskelijoiden osallistumismahdollisuuksien parantaminen, tilojen viihtyisyys ja siisteys, yhteistoiminnallisuuden kehittäminen

- **Tavoitteet:** opiskelijatytyväisyyden parantuminen kyselyssä osallistumisen, viihtyisyyden ja yhteistoiminnallisuuden osalta
- **Toimenpiteet:** opintojakso- ja lukuvuosisikohtaisen opiskelijoiden palautejärjestelmän kehittäminen, oppilaskunnan toiminnan aktivointi, tilojen viihtyisyysprojekti (opiskelijoiden ja henkilöstön yhteinen ryhmä), yhteisten pelisääntöjen laatiminen siisteyden edistämiseksi

- Palautejärjestelmän ohjeistus, dokumentointi ja vastuu, tilojen parannustoimenpiteet, yhteisten pelisääntöjen kirjaaminen ja kytkeminen uusien opiskelijoiden ja henkilöstön perehdytykseen

ESIMERKKI KRITEERIEN KÄYTÖN TUKIAINEISTOSTA

WWW.KOULUJAYMPARISTO.FI

Henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvointi

ESIMERKKEJÄ TEEMAN TOTEUTUKSESTA, ammatilliset oppilaitokset

Teemojen toteuttaminen (kriteeri 12)	Toimintatavat (kriteeri 13)	Vakiinnuttamisen keinoja (kriteeri 13)	Tekniset ratkaisut (kriteeri 13)	Sidosryhmät (kriteeri 14)
<p>Teema opetuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvoinnin osatekijät, elämänhallinta Omasta ja muiden hyvinvoinnista huolehtiminen Työkyvyn ylläpito ja työssä jaksaminen <p>Teema oppilaitoksen arjessa</p> <p><i>Opiskelijoiden hyvinvointi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Yhteisesti sovittujen käytöstapojen laatiminen Kiusaamisen ehkäisyn kampanjat Tilojen viihtyisyyden kartoitus ja parannustoimenpiteet Opiskelijoiden kuulemisen ja osallistumisen käytäntöjen kehittäminen Ilmapiirin, avoimuuden ja yhteistoiminnallisuuden kehittämistä edistävät toimintatavat Oppilaskuntatoiminnan käynnistäminen tai aktivointi Varhaisen puuttumisen käytäntöjen kehittäminen Tutortoiminnan käynnistäminen <p><i>Henkilöstön hyvinvointi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Yhteisten työsuunnittelukäytäntöjen kehittäminen Henkilöstön tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja syrjinnän ehkäisyä edistävät toimintamallit Kehityskeskustelujen käyttöönotto Opettajien työhyvinvointikampanjat ja virkistyspäivät Yhteisen työpaikkaliikunnan aktivointi 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisesti hyväksytyt hyvinvoinnin edistämisen periaatteet (hyvinvointisopimus) Varhaisen puuttumisen käytännöt opiskelijoiden ongelmiin (mm. oppimisvaikeudet, psykososiaaliset ongelmat ja poissaolot) Toimiva oppilaskunta Toimintamallit ja tukiverkosto, joiden avulla työntekijä saa välitöntä apua ongelmatilanteissa (esim. epäasiallinen kohtelu, työuupumus, sairaudet, ihmissuhteet, päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat, ym.) Toimiva kehityskeskustelukäytäntö Ennaltaehkäisevä työsuojelutoiminta osana oppilaitoksen toimintakulttuuria 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelijoiden ja henkilöstön yhteisen hyvinvointisopimuksen laatiminen ja päivittäminen sekä sen käsittely em. ryhmien kanssa Varhaisen puuttumisen toimintamallin kirjaaminen ja mallin käsittely yhdessä henkilöstön ja opiskelijahuoltoryhmän kesken Oppilaskunnan valintakäytäntö, ohjaava opettaja, tiedotus toiminnasta, käytännöt oppilaskunnan kuulemiseen ja esitysten käsittelyyn, oppilaskunnan edustus johto- ja suunnitteluryhmissä Työntekijän ongelmien tukimallin kirjaaminen ja siitä tiedottaminen Kehityskeskustelun toimintamallin kirjaaminen ja siitä tiedottaminen Oppilaitoksen terveys- ja hyvinvointisuunnitelma tai työsuojelun toimintaohjelma osana kestävän kehityksen ohjelmaa 	<ul style="list-style-type: none"> Toimenpiteet työtilojen ja -olosuhteiden terveellisyys- ja turvallisuuden parantamiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> Koulutuksen järjestäjä Opiskelijaterveydenhuolto Sosiaali- ja terveystoimi Työterveyshuolto Vanhemmat

LAKISÄÄTEISET VAATIMUKSET, MÄÄRÄYKSET JA OHJEET: Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta, yhdenvertaisuuslaki, työturvallisuuslaki, työterveyshuoltolaki, laki ammatillisesta koulutuksesta

KARTOITUSLOMAKKEITA

- Sosiaalisesti kestävä työympäristö kouluissa ja oppilaitoksissa -kartoituslomake (OKKA-säätiö ja Suomen ympäristöopisto SYKLI): www.koulujaymparisto.fi > Teemojen toteutus > Kartoitustyökaluja
- Kestävän kehityksen kriteerien ja ohjelmien maastouttaminen -hankkeen kartoituslomakkeet: www.koulujaymparisto.fi > Teemojen toteutus > Kartoitustyökaluja
- Työympäristön vaarojen selvittäminen ja riskien arviointi (Työturvallisuuskeskus): www.tyoturva.fi > Työsuojelu työpaikoilla > Vaarojen selvittäminen ja riskien arviointi

LINKIT

Tukioppilastoiminta ja kummitoiminta (Mannerheimin lastensuojeluliitto)

www.mll.fi/kasvattajille

Oppilaiden, henkilöstön ja vanhempien hyvinvointisopimus (Piispanlähden koulu)

www.kaarina.fi/koulut/piispanlahde/oppilashuolto/fi_FL/hyvinvointi

Sosiaalinen kestävyys ja työsuojelu oppilaitoksissa -hanke

www.koulujaymparisto.fi/soskeke_hanke.htm

Opiskelijahuolto (edu.fi)

www.edu.fi > Ammatillinen peruskoulutus > Opiskelijahuolto

Työhyvinvointi (Työturvallisuuskeskus)

www.tyoturva.fi

Koulun terveyden edistäminen (Terveyden edistämisen keskus)

www.tekry.fi > toiminta > koulun terveyden edistäminen

Koulun hyvinvointiprofiili (edu.fi)

<http://www2.edu.fi/hyvinvointiprofiili>

Koulun hyvinvoinnin kuvaaminen (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)

<http://info.stakes.fi/kouluterveyskysely/Fl/tietoa/kouluyhteiso/kuvaaminen.htm>

Osallistuva oppilas, yhteisöllinen koulu (opetusministeriö)

tallennettavissa sivulta www.minedu.fi > Koulutus > Kouluyhyvinvoinnin kehittäminen

Nuorten osallisuushankkeen hyvät käytännöt (Opetushallitus)

www.oph.fi/julkaisut/2006/nuorten_osallisuushankkeen_hyvät_kaytannot

Osallistavaa koulua rakentamassa (Opetushallitus)

www.oph.fi/julkaisut/2005/osallistavaa_koulua_rakentamassa

Varhaista tukea koulun arkeen (opetusministeriö)

tallennettavissa sivulta www.minedu.fi > Koulutus > Kouluyhyvinvoinnin kehittäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ammatillisissa oppilaitoksissa

www.oph.fi/julkaisut/2009/hyvinvoinnin_ja_terveyden_edistaminen_ammattillisissa_oppilaitoksissa

Opiskeluterveydenhuollon opas (Sosiaali- ja terveysministeriö)

www.stm.fi/julkaisut/nayta/_julkaisu/1058703#fi

Työsuojelun toimintaohjelma (Työturvallisuuskeskus)

www.tyoturva.fi > Työsuojelu työpaikoilla

Sosiaalisen kestävyuden teemat – esimerkkejä mittareista ja indikaattoreista

Teema	Seurannan kohde (mitä mitataan)	Mittari (mistä tieto saadaan)	Indikaattori (mitä tunnuslukua mitataan)
Ravinto ja terveys	Terveelliset elämäntavat	Hyvinvointikyselyt henkilöstölle ja opiskelijoille	Tupakoitsijoiden/säännöllisesti liikuntaa harrastavien tms. prosenttiosuudet
	Työympäristön terveellisyys	Sisäilman laadun tai luokkien lämpötilan mittaukset	Prosenttiosuudet henkilöstä ja opiskelijoista, jotka kulkevat koulu-/työmatkan jalan tai pyörällä
		Hyvinvointikyselyt henkilöstölle ja opiskelijoille	Ilmanlaadun / lämpötilan mittaustulokset
Turvallisuus oppilaitoksessa	Tapaturmat ja vaaratilanteet	Tapahtumien tilastointi	Prosenttiosuudet henkilöstöstä ja opiskelijoista, jotka kokevat esim. sisäilman laadun hyväksi/huonoksi tms., vastausten jakauma
	Oppilaitoksen turvallisuus	Hyvinvointikyselyt henkilöstölle ja opiskelijoille	Tapaturmien ja vaaratilanteiden määrät/vuosi
	Henkilöstön ja opiskelijoiden turvallisuuskoulutus	Poistumisharjoitusten toteuttaminen	Toteutettu/ei toteutettu (vuosittainen arviointi)
Koulutusrekisteri		Ensiapu/turvallisuuskoulutuksen suorittaneiden määrä tai osuus henkilöstöstä	

Teema	Seurannan kohde (mitä mitataan)	Mittari (mistä tieto saadaan)	Indikaattori (mitä tunnuslukua mitataan)
Henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvointi	Työilmapiiri	Hyvinvointikyselyt henkilöstölle ja opiskelijoille	Prosenttiosuudet henkilöstöstä ja opiskelijoista, jotka kokevat työilmapiirin hyväksi/huonoksi tms., vastausten jakauma
	Vaikuttamisen mahdollisuudet	Hyvinvointikyselyt henkilöstölle ja opiskelijoille	Prosenttiosuus opiskelijoista, joka kokee/ei koe voivansa vaikuttaa tarpeeksi yhteisiin asioihin tai opiskeluunsa, vastausten jakauma Prosenttiosuus henkilöstöstä, joka kokee/ei koe voivansa vaikuttaa riittävästi yhteisiin asioihin tai omaan työhönsä, vastausten jakauma
	Oppilaskunta-toiminta	Oppilaitoksen toiminnan tilastointi, oppilaskunnan kokospöytäkirjat	Oppilaskunnan kokousten määrä/vuosi Oppilaskunnan tekemät aloitteet/vuosi
	Tasa-arvon toteutuminen	Kysely opiskelijoille	Prosenttiosuudet opiskelijoista, jotka pitävät oppilaskunnan toimintaa ja siitä tiedottamista hyvänä/heikkona, vastausten jakauma
	Henkilöstön ja opiskelijoiden jaksaminen	Hyvinvointikyselyt henkilöstölle ja opiskelijoille	Prosenttiosuus opiskelijoista/henkilöstöstä, joka pitää oppilaitoksen tasa-arvon toteutumista hyvänä/huonona tms., vastausten jakauma
		Poissaolojen tilastointi	Prosenttiosuus henkilöstöstä tai opiskelijoista, joka kokee jaksavansa työssä hyvin/kokee uupumusta tms., vastausten jakauma

Teema	Seurannan kohde (mitä mitataan)	Mittari (mistä tieto saadaan)	Indikaattori (mitä tunnuslukua mitataan)
Kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisy (opiskelijat)	Kiusaamisen esiintyminen	Tilastoidut kiusaamis- ja vertaissovittelutapaukset	Tapausten määrä / vuosi
	Tutor-toiminta	Hyvinvointikyselyt henkilöstölle ja opiskelijoille	Henkilöstön ja opiskelijoiden vastaukset kiusaamisen yleisyydestä ja siihen puutumisesta (esim. prosenttiosuudet, joiden mielestä kiusaamista esiintyy paljon/vähän, vastausten jakauma)
	Syrjäytyminen	Koulun toiminnan tilastointi	Tutoreiden määrä
		Opiskelijoiden	Prosenttiosuus opiskelijoista, joka kokee
Opiskelijahuolto ja muu oppimisen tuki	Opiskelijahuolto-ryhmän toiminta	Opiskelijahuoltoryhmän kokospöytäkirjat	Opiskelijahuoltoryhmän kokousten määrä / vuosi
	Opiskelijahuollon toimivuus	Kyselyt opiskelijoille ja vanhemmille	Prosenttiosuudet opiskelijoista/vanhemmista, jotka ovat tyytyväisiä/tyytymättömiä opiskelijahuollon toimivuuteen, vastausten jakauma
	Yhteistyö vanhempien kanssa	Oppilaitoksen toiminnan tilastointi	Vanhempainilaisuuksien määrä/vuosi
	Tukiopetus	Kyselyt vanhemmille	Prosenttiosuudet vanhemmista, jotka ovat tyytyväisiä/tyytymättömiä tms. yhteistyöhön oppilaitoksen kanssa, vastausten jakauma
		Opetuksen toteutuksen tilastointi	Tukiopetuksen määrä/vuosi